

BG

BG

BG

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 30.3.2011
COM(2011) 160 окончателен

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

Доклад за 2010 година относно прилагането на Хартата на основните права на ЕС

SEC(2011) 396 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА, ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА НА РЕГИОНИТЕ

Доклад за 2010 година относно прилагането на Хартата на основните права на ЕС

ВЪВЕДЕНИЕ

С влизането в сила на Договора от Лисабон Хартата на основните права на Европейския съюз¹ стана правно обвързваща. Това води до значително укрепване на управлението на Европейския съюз чрез върховенство на закона. Този факт бележи нов етап в започналия преди десетилетия процес. В миналото Съюзът бе задължен да спазва основните права поради съдебната практика на Съда на Европейските общности. Днес Хартата обединява в единен, съгласуван и правно обвързващ инструмент основните права, които са задължителни за институциите и органите на ЕС.

Хартата не е просто документ, в който са заложили абстрактни принципи. Тя трябва да се прилага на практика във всички случаи, когато институциите и органите на ЕС предприемат действия или когато правото на ЕС се привежда в изпълнение, така че хората да могат реално да упражняват основните си права. Поради тази причина през 2010 г. Европейската комисия прие стратегия за ефективното прилагане на Хартата². Целта е Съюзът да даде пример за подражание. Хартата трябва да се спазва на всеки етап от законотворчеството в ЕС — от момента, в който Европейската комисия започне да изготвя своите предложения, след това при измененията на предложенията в законодателния процес и влизането им в сила след приемането от Европейския парламент и Съвета и накрая при прилагането им от държавите-членки.

От своя страна, Комисията започна да оценява по-задълбочено въздействието върху основните права, което оказват нейните законодателни предложения, като състави контролен списък „Основни права“, чрез който системно да проверява дали предложенията ѝ са в съответствие с Хартата.

В стратегията си Комисията обяви своето намерение да представя годишни доклади за проследяване на постигнатия напредък по отношение на прилагането на Хартата в тези области, в които Съюзът има правомощия да предприема действия. В годишния доклад за 2010 г. относно прилагането на Хартата на основните права на ЕС за първи път е направен ясно представен обзор на най-подходящата информация, която свидетелства за динамичното прилагане на Хартата.

В настоящия годишен доклад са представени конкретни проблеми, с които се сблъскват хората, и са дадени обяснения за начина, по който са действали институциите на ЕС, за да разрешат тези проблеми в рамките на своята компетентност, или за причините, поради които ЕС понякога не е могъл да предприеме действия поради ограничените си, предоставени от договорите компетенции. В годишния доклад се описва още и

¹ Харта на основните права на Европейския съюз, ОВ С 83, 30.3.2010 г., стр. 389—403.

² COM(2010) 573 окончателен, достъпен на следния интернет адрес:
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0573:FIN:BG:PDF>

начинът, по който институциите на ЕС начело с Комисията вземат предвид различни съображения, свързани с основните права, при замисъла, изработването и развитието на политиките на ЕС. Настоящият доклад и следващите доклади отчитат резултатите, постигнати от институциите на ЕС в процеса на прилагане на Хартата.

1. ИЗЯСНЯВАНЕ НА СЛУЧАИТЕ, В КОИТО ХАРТАТА СЕ ПРИЛАГА

Хората проявяват голям интерес и имат високи очаквания по отношение на прилагането на Хартата. Въпреки това Хартата не се прилага във всички случаи, когато основните права са предмет на спор в Европейския съюз. През 2010 г. в Комисията бяха получени над 4 000 писма от граждани във връзка с основните права. Близко три четвърти от тях се отнасяха до случаи, които попадат извън обхвата на правото на ЕС. Този факт отразява често срещаното неразбиране на целта на Хартата и на ситуациите, в които тя се прилага или не се прилага.

В Европейския съюз защитата на основните права е осигурена както на национално равнище чрез конституционните системи на държавите-членки — системи, създадени преди Хартата и имащи по-развита съдебна практика, така и на равнище ЕС посредством Хартата.

Хартата се прилага по отношение на действията на всички институции и органи на ЕС. По-специално, тя засяга законодателната дейност на Европейския парламент, Съвета и Комисията, като техните правни актове трябва да бъдат в пълно съответствие с Хартата, за да отговорят на изискванията на правото на ЕС. Хартата се прилага и по отношение на външната дейност на Европейския съюз³.

Разпоредбите на Хартата се прилагат по отношение на държавите-членки единствено когато те прилагат правото на ЕС. Тя не се прилага в ситуации извън приложното поле на правото на ЕС и не разширява определените в Договорите компетенции на Съюза⁴.

Когато Хартата не е приложима, основните права са все още обезпечени на национално равнище в съответствие с националните конституционни системи. На национално равнище държавите-членки разполагат с обстойни разпоредби относно основните права, а тяхното спазване е осигурено от националните съдилища. Националните органи, в това число съдилищата, са тези, които налагат спазването на основните права. Наред с това всички държави-членки са поели ангажименти по Европейската конвенция за правата на човека отделно от задълженията си съгласно правото на ЕС. Ето защо като последна мярка, след изчерпване на всички вътрешноправни средства за защита на национално равнище, гражданите могат да заведат дело в Европейския съд

³ Съгласно член 21 от Договора за Европейския съюз дейността на Съюза на международната сцена цели да насърчава демокрацията, правовата държава, универсалността и неделимостта на правата на човека и на основните свободи, зачитането на човешкото достойнство, принципите на равенство и солидарност и зачитането на принципите на Устава на Организацията на обединените нации и на международното право в останалата част от света. Когато привежда в изпълнение член 21 от ДЕС, Европейският съюз прилага Хартата, както и приложимите правозащитни стандарти на Обединените нации. Годишният доклад на ЕС за правата на човека и демокрацията по света е отделен документ относно дейността на Съюза в държавите, които не са членки на ЕС.

⁴ В член 51, параграф 2 от Хартата се посочва, че тя не разширява приложното поле на правото на Съюза извън компетенциите на Съюза, не създава никакви нови компетенции или задачи за Съюза и не променя компетенциите и задачите, определени в Договорите.

по правата на човека в Страсбург срещу нарушаването на основни права, гарантирани от Европейската конвенция за правата на човека.

Поради това Хартата допълва, а не замества националните конституционни системи или системата за защита на основните права, гарантирани от Европейската конвенция за правата на човека.

2. ОСИГУРЯВАНЕ НА ПО-ГОЛЯМА ЕФЕКТИВНОСТ НА ХАРТАТА

Поради нарастващия интерес на обществото към Хартата е необходимо гражданите незабавно да бъдат осведомени по-добре за приложното поле на залегналите в Хартата права, а именно при актовете на институциите и органите на ЕС, а при актовете на държавите-членки — единствено когато се прилага правото на ЕС, както и да получат информация за начините, по които могат да отстояват на практика тези права в случай на нарушение. Хората трябва да знаят къде могат да потърсят съдействие в такива случаи. Те трябва също така да бъдат информирани към кого да се обърнат в случаите, които попадат извън приложното поле на Хартата, а именно когато националните органи действат, без да прилагат правото на ЕС. Предоставянето на необходимата информация е от решаващо значение, за да може за всяко нарушение да се осигури реална възможност за защита на правата.

2.1. Предприемане на действия на равнище ЕС и на национално равнище

Хартата осигурява защита на физическите и юридическите лица срещу действия от страна на институциите и органите на ЕС, които не са в съответствие с основните права. Поради това институциите и органите на ЕС трябва да спазват разпоредбите на Хартата.

Комисията е решена да използва всички средства, с които разполага, за да осигури спазването на Хартата на равнище ЕС. Когато дадена институция или орган на ЕС не спазва Хартата, Съдът на Европейския съюз има правомощието да се произнесе по законосъобразността на акта, а Комисията има правомощието да започне съответното производство.

Държавните органи — от законодателната, изпълнителната и съдебната власт — в държавите-членки са длъжни да спазват Хартата единствено когато прилагат правото на ЕС, а именно когато изпълняват регламенти или решения на ЕС или транспонират негови директиви. Ако дадено лице смята, че национален орган е допуснал нарушение на Хартата при прилагането на правото на ЕС, то може да сезира националните съдилища в съответната страна. С помощта на дадените от Съда на ЕС насоки съдиите в националните съдилища имат правомощието да осигурят спазването на Хартата от страна на държавите-членки, когато последните прилагат правото на ЕС. Лицето може също така да подаде жалба до Комисията, която има правомощието да започне производство за установяване на неизпълнение на задължения срещу държавата-членка.

Укрепването на диалога между институциите на ЕС и националните органи, участващи в осигуряване на спазването на основните права, включително националните органи, компетентни в областта на равните възможности и равното третиране, ще направи защитата на гражданите по-ефективна.

2.2. Подаване на жалби до подходящия орган

Когато държавите-членки предприемат действия, които не са свързани с прилагането на правото на ЕС, основните права са под закрилата на съответните национални конституции, които включват правила за защитата им. В такива случаи лицата, чиито основни права може да са нарушени, следва да се уверят, че подават жалбите си своевременно до компетентния национален орган, било то правителството, националните съдилища или специализираните правозащитни органи. Европейският съд по правата на човека предоставя още едно ниво на защита след изчерпване на всички вътрешноправни средства за защита. Необходимо е да се отбележи, че Комисията не е въззивна инстанция срещу решенията на националните или международните съдилища.

Лицата, които смятат, че основните им права са нарушени, се нуждаят от достъп до практическа информация за това какви правни средства за защита съществуват в държавите-членки. Комисията е решена да откликне на тази потребност. Това не означава въвеждане на нови механизми за защита на основните права, а по-скоро изисква да се насърчава използването на съществуващите инструменти чрез осведомяване на широката общественост за това кой орган е компетентен да разгледа определена жалба.

За начало Комисията ще подобри съдържанието на европейския портал за електронно правосъдие (European e-Justice Portal), като предостави информация на обществеността за това къде могат да се подават жалби при нарушение на основните права.

В случаите, когато Хартата не е приложима, Комисията ще проучи как би било възможно жалбите срещу предполагаеми нарушения на основните права, допуснати от държавите-членки, да бъдат пренасочвани към съответните национални органи, когато това е уместно. Като първа стъпка през 2011 г. Комисията ще организира семинар с участието на Комисията по петиции към Европейския парламент, национални правозащитни институции и други национални органи, като например министерствата на правосъдието и органите, компетентни в областта на равните възможности и равното третиране, а също така и други заинтересовани страни, за да се проучат възможностите за създаване на такъв механизъм.

2.3. Ясно информирание на обществеността относно Хартата

На фона на събраната от Комисията през 2010 г. информация относно прилагането на Хартата се откроява необходимостта от по-ясно информирание на обществеността за това кога се прилага Хартата и кой за какво отговаря в областта на основните права⁵. Да се избегне забавянето при осигуряване на спазването на основните права и разочарованията, националните органи, институциите на ЕС и други органи, в това число и Агенцията на ЕС за основните права, следва да положат общи усилия за по-доброто осведомяване на гражданите за това кога се прилага Хартата и кога не се прилага.

⁵ Този извод се потвърждава от проучването, възложено наскоро от Европейския омбудсман и Европейския парламент. Според резултатите от това проучване 72% от европейските граждани не се чувстват добре осведомени за Хартата (комюнике на Европейския омбудсман, 18 март 2011 г., EO/11/6).

3. НАЙ-ВАЖНИТЕ ТЕНДЕНЦИИ ПРЕЗ 2010 Г.

Докладът за 2010 г. показва, че залегналите в Хартата основни права имат връзка с редица политики, за които отговаря Съюзът, и че те винаги трябва да се разглеждат внимателно, когато се планират и осъществяват дейности на равнище ЕС: като се започне от правосъдието и се стигне до транспортната политика и управлението на границите.

В доклада са дадени множество примери за прилагането на Хартата с всичките ѝ шест дяла („Достойнство“, „Свободи“, „Равенство“, „Солидарност“, „Гражданство“ и „Правосъдие“), които засягат редица политики на ЕС.

Зачитането на правата в дял „Достойнство“, например, бе важно съображение в областта на имиграцията и обект на особено внимание в законодателството, прието през 2010 г., като например решението относно наблюдението на морските външни граници⁶ и измененията на регламента Frontex⁷. Съображенията, свързани с въпроса за човешкото достойнство, също бяха взети предвид в съобщението на Комисията относно използването на скенери на европейските летища за целите на сигурността⁸.

По аналогичен начин действията на Комисията в областите, спадащи към дял „Свободи“, се оформиха под влияние на редица фактори. На свободата на медиите и свободата на стопанската инициатива бе отделено особено внимание в предложението на Комисията относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела⁹.

Що се отнася до дял „Равенство“, гражданите и Европейският парламент проявиха силен интерес към правата на детето, а Комисията предприе няколко инициативи в тази област, като например плана за действие на ЕС относно непридружените непълнолетни лица (2010—2014 г.)¹⁰. Забраната на различните форми на дискриминация, включително тази, основаваща се на пол и раса, продължава да бъде важна тема, както показват и данните на Агенцията на ЕС за основните права.

⁶ Решение на Съвета от 26 април 2010 година за допълнение на Кодекса на шенгенските граници по отношение на наблюдението на морските външни граници в контекста на оперативното сътрудничество, координирано от Европейската агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници на държавите-членки на Европейския съюз, ОВ L 111, 4.5.2010 г., стр. 20—26.

⁷ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Регламент (ЕО) № 2007/2004 за създаване на Европейска агенция за управление на оперативното сътрудничество по външните граници на държавите-членки на Европейския съюз (Frontex), COM(2010) 61 окончателен, достъпно на следния интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0061:FIN:BG:PDF>

⁸ COM(2010) 311 окончателен, достъпен на следния интернет адрес:

http://ec.europa.eu/transport/air/security/doc/com2010_311_security_scanners_en.pdf

⁹ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела, COM(2010) 748 окончателен, достъпно на следния интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0748:FIN:BG:PDF>

¹⁰ Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета „План за действие относно непридружени непълнолетни лица (2010—2014 г.)“, COM(2010) 213 окончателен, достъпно на следния интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0213:FIN:BG:PDF>

Във връзка с дял „Солидарност“ Комисията разгърна действията си, за да осигури ефективното прилагане на инструментите на ЕС, свързани с основните права на работниците.

В няколко свои решения Съдът на ЕС се позова на правата по дял „Правосъдие“, по-конкретно на правото на ефективни правни средства за защита.

Анализът на направените от гражданите и от Европейския парламент запитвания разкрива, че освен тези въпроси най-важните теми през 2010 г. са били защитата на данните, достъпът до правосъдие, интеграцията на ромите и насърчаването на равнопоставеността.

3.1. Защита на данните

Хартата гарантира правото на всеки на защита на личните данни (член 8). Европейците живо се интересуват от тази тема и често проявяват загриженост за начина, по който се използват личните им данни, както свидетелства и броят на въпросите, зададени през 2010 г. от гражданите и Европейския парламент. Тези въпроси бяха свързани с широк кръг от теми — от защитата на данните при внедряването на нови технологии до спазването от трети държави на правилата за защита на данните. Запитванията привлякоха вниманието към теми като идентификацията на учениците чрез пръстови отпечатыци, технологията Google Street View, системите за видеонаблюдение на работното място, уебсайтовете за социални мрежи, събирането на данни при преброяване на населението, както и финансирането на изследвания за нови технологии в областта на сигурността.

Технологиите позволяват на хората лесно да споделят информация за своето поведение и предпочитания, като тази информация е публично достъпна в невидан досега световен мащаб. В отговор на тези предизвикателства през 2010 г. Комисията прие всеобхватен подход за защита на личните данни в ЕС¹¹, в който са набелязани основните цели за осъществяването на реформа на правната рамка на ЕС за защита на данните: засилване на правата на физическите лица (например чрез повишаване на прозрачността и засилване на контрола върху личните данни), засилване на измерението, свързано с вътрешния пазар (чрез намаляване на административната тежест и осигуряване на равни условия), преразглеждане на правилата за защита на данните в областта на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси, така че личните данни да имат висока степен на защита в тези области, включително когато има трансфер на данни извън ЕС, а също така и по-ефективно налагане на правилата (в това число чрез засилване и по-нататъшно хармонизиране на ролята и правомощията на органите за защита на данните). През 2011 г. Комисията ще внесе предложения за нова обща правна рамка за защита на данните¹².

На 10 февруари 2010 г. Европейският парламент обърна внимание на необходимостта да се отчете по-добре въпросът за защитата на данните при международни

¹¹ Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите „Всеобхватен подход за защита на личните данни в Европейския съюз“, COM(2010) 609 окончателен, достъпно на следния интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0609:FIN:BG:PDF>

¹² В този контекст при гарантирането на основното право на защита на личните данни трябва да бъдат взети изцяло предвид другите свързани основни права, залегнали в Хартата, както и другите цели на Договорите.

споразумения относно трансфера на данни за целите на борбата с тероризма и отхвърли предложението за споразумение относно Програмата за проследяване на финансирането на тероризма (ППФТ). В резултат на това Комисията представи предложение за ново споразумение, което предвиждаше по-строги предпазни мерки за защита на данните и което бе одобрено от Европейския парламент и влезе в сила на 1 август 2010 г.¹³ На 9 ноември 2010 г. Съдът на Европейския съюз също подчерта значимостта на основното право на защита на данните, като обяви за невалидни разпоредбите на част от правото на ЕС, съгласно които се публикуват имената на физическите лица, получатели на средства от Европейския фонд за гарантиране на земеделието и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони¹⁴.

3.2. Достъп до правосъдие

Достъпът до правосъдие не е само основно право, което е гарантирано от Хартата в член 47. Свързаните с правосъдието проблеми много често имат пряко отражение върху всекидневното на много граждани в целия ЕС. Къде да подам иск в друга държава-членка? Какви права имам в качеството си на жертва по време на съдебното производство? Това са само някои от въпросите, с които се сблъскват много европейци. През 2010 г. много граждани подадоха жалби до Комисията за това, че не са получили или не са могли да намерят достатъчно съдействие или правна помощ за завеждане на дела пред националните съдилища. Много от тях се оплакваха от продължителни или скъпоструващи съдебни процедури, които са им попречили да получат достъп до правосъдие. В някои писма се говореше за корупция, за нарушаване на принципа на равнопоставеност на страните или за липсата на независимост на някои национални съдилища, както и за нарушаване на правото на справедлив съдебен процес. Комисията не можеше да вземе отношение по много от тези въпроси, тъй като те са от компетенцията на държавите-членки.

С цел засилване на правата на заподозрените лица и обвиняемите, които не разбират или не говорят езика, използван в наказателното производство, през 2010 г. ЕС прие общи за ЕС минимални стандарти във връзка с правото на устен и писмен превод¹⁵. Комисията направи предложение и за правила, съгласно които заподозрените в извършване на престъпление лица трябва да бъдат информирани за правата си на език, който разбират¹⁶. На всяко лице, задържано или за извършване на престъпление, или в процедура по европейската заповед за арест, ще се предоставя писмена информация чрез специален документ, наречен „декларация за правата“, относно основните му права при задържане и относно обвинението. През 2011 г. Комисията ще продължи изпълнението на пътната карта за процесуалните права, в която е заложена програма за законодателни актове с цел осигуряване на справедливостта на съдебните процеси и с

¹³ Споразумение между Европейския съюз и Съединените американски щати относно обработката и изпращането на данни за финансови съобщения от Европейския съюз до Съединените американски щати за целите на Програмата за проследяване на финансирането на тероризма, ОВ L 195, 27.7.2010 г., стр. 5—14.

¹⁴ Съд на ЕС, Съединени дела C-92/09 и C-93/09, *Volker und Markus Schecke, Eifert*, 9.11.2010 г.

¹⁵ Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 година относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство, ОВ L 280, 26.10.2010 г., стр. 1—7.

¹⁶ Предложение за Директива относно правото на информация в наказателните производства, COM(2010) 392 окончателен, достъпно на следния интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0392:FIN:BG:PDF>

която се предлага въвеждането на правила, осигуряващи ефективен достъп до адвокат и правото на контакти с членове на семейството, консулски служби или работодатели.

В съда не само подсъдимите лица, но и жертвите на престъпления имат права, които трябва да бъдат зачитани, и Комисията има амбицията да подобри тяхното положение. През 2011 г. Комисията предвижда да предложи пакет от мерки за подобряване на правата, защитата и подкрепата на всички жертви на престъпления по време на съдопроизводството и след процеса.

3.3. Основните права на ромите

В член 2 от Договора за ЕС се признават правата на лицата, които принадлежат към малцинства, а в член 21 от Хартата се забранява всяка форма на дискриминация, основана на етнически или социален произход или на принадлежност към национално малцинство. Ромите, наброяващи 10—12 млн. души, са най-голямото етническо малцинство в Европа. Голяма част от ромската общност в ЕС е сериозно засегната от безработица, крайна бедност, неблагоприятни жилищни условия, ниски здравни стандарти и затруднен достъп до образование. Поради това социално-икономическата интеграция на ромите е приоритет за ЕС, както подчерта Комисията на 7 април 2010 г. в своето съобщение относно основните предизвикателства за всички държави-членки на ЕС във връзка с интеграцията на ромите¹⁷.

Всички граждани на ЕС имат правото да се движат свободно и да пребивават в друга държава от ЕС, както и правото да не бъдат дискриминирани. Националните органи имат правото да експулсират граждани на ЕС или да отнемат правото им на пребиваване единствено при някои ясно и строго определени условия, посочени в директивата на ЕС от 2004 г. относно свободното движение¹⁸, която включва и процедурни гаранции, чрез които да се избегнат произволни, дискриминационни или несъразмерни решения и по такъв начин да се гарантират основните права, включително забраната за колективно експулсиране (член 19, параграф 1 от Хартата). След събитията около експулсирането от Франция на граждани на ЕС от ромски произход през лятото на 2010 г. Комисията взе незабавни мерки, за да осигури спазването на тези права. Тя провери внимателно дали съответните действия са извършени при пълно спазване на изискванията на ЕС. Вследствие на намесата на Комисията Франция и други държави-членки понастоящем променят правилата си, за да ги приведат в пълно съответствие с правилата на ЕС относно свободното движение.

В структурно отношение социално-икономическата интеграция на ромите изисква активното изпълнение на ангажиментите от държавите-членки, подпомагани от Европейския съюз. Скоро след събитията от лятото на 2010 г. Комисията създаде вътрешна оперативна група, която да направи оценка на използването на средства за финансиране от ЕС в държавите-членки. Според предварителните констатации на оперативната група държавите-членки не използват в достатъчна степен

¹⁷ Съобщение относно социалната и икономическата интеграция на ромите, COM(2010) 133 окончателен, достъпно на следния интернет адрес: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0133:FIN:BG:PDF>

¹⁸ Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО, ОВ L 158, 30.4.2004 г., стр. 77—123.

възможностите за финансиране от ЕС за ефективната социално-икономическа интеграция на ромите. Основните проблеми, установени от оперативната група, са: слабостите в разработването на стратегиите, липсата на специфични мерки за решаване на проблемите, пред които са изправени ромите, липсата на ноу-хау и на административен капацитет за използване на средствата от ЕС, както и липсата на участие от страна на гражданското общество и на ромските общности при разработването и осъществяването на мерките за интеграция.

През 2011 г. Комисията ще приеме рамка на ЕС за национални стратегии за интегриране на ромите. Освен това Комисията ще продължи да предприема действия, за да гарантира, че ромите се ползват от правата си на граждани на ЕС без дискриминация.

3.4. Насърчаване на равнопоставеността

През 2010 г., с приемането на Хартата на жените¹⁹ и на Стратегията за равенство между жените и мъжете (2010—2015 г.)²⁰, Комисията заяви сериозен ангажимент за осигуряване на равенство между половете. Тя изтъкна, че независимо от общата тенденция за повишаване на равенството в обществото и на пазара на труда, напредъкът в отстраняване на неравенството между половете все още се осъществява бавно. Комисията очерта предизвикателствата и набеляза действията в следните пет приоритетни области: равна степен на икономическа независимост; равностойно заплащане за еднакъв и равностоен труд; равнопоставеност при вземането на решения; достойнство, неприкосновеност на личността и предотвратяване на насилието въз основа на пола; и равенство между половете отвъд границите на ЕС. Постигането на напредък във всички тези области ще създаде реални възможности за много жени и мъже.

С оглед на това да се предостави възможност на жените и мъжете с увреждания да упражняват всички свои права и да се възползват в пълна степен от участието си в обществото, през 2010 г. Комисията обяви стратегията за хората с увреждания²¹. В нея са определени осем приоритетни области: достъпност, участие, равенство, заетост, образование и обучение, социална закрила, здравеопазване и външна дейност. През декември 2010 г. Европейският съюз стана страна по Конвенцията на Организацията на обединените нации за правата на хората с увреждания. В стратегията са определени механизмите на ЕС за прилагане на тази конвенция, които ще допълват действията на национално равнище.

¹⁹ Съобщение на Комисията „По-висока степен на ангажираност за постигането на равенство между жените и мъжете; Харта на жените; Декларация на Европейската комисия по случай Международния ден на жената през 2010 г. и за отбелязване на 15-тата годишнина от приемането на Декларацията и Платформата за действие от Световната конференция на ООН за жените в Пекин и 30-тата годишнина на Конвенцията на ООН за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените“, COM(2010) 78 окончателен, достъпно на следния интернет адрес:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0078:FIN:BG:PDF>.

²⁰ COM(2010) 491 окончателен, достъпен на следния интернет адрес:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0491:FIN:BG:PDF>.

²¹ Съобщение на Комисията „Европейска стратегия за хората с увреждания за периода 2010—2020 г.: подновен ангажимент за Европа без бариери“, COM(2010) 636 окончателен, достъпно на следния интернет адрес:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0636:FIN:BG:PDF>

3.5. ЕС се подготвя за присъединяване към Европейската конвенция за правата на човека

Съгласно Договора за ЕС Съюзът трябва да се присъедини към Европейската конвенция за правата на човека. Ето защо на 17 март 2010 г. Комисията отправи препоръка към Съвета за започване на преговори за присъединяване със Съвета на Европа. Въз основа на одобрен от Съвета мандат Комисията започна преговори за присъединяване на 7 юли 2010 г. Присъединяването на ЕС към Европейската конвенция за правата на човека допълнително ще засили защитата на основните права, вече уредена в правния ред на Съюза благодарение на Хартата на основните права на ЕС и на основните права, утвърдени с течение на времето от практиката на Съда на ЕС. Това събитие ще доведе до въвеждането на допълнителен съдебен контрол по отношение на защитата на основните права в ЕС. Присъединяването ще спомогне за утвърждаването на обща култура на зачитане на основните права в ЕС и ще свидетелства за това, че ЕС застава изцяло зад страсбургската правозащитна система. Освен това по този начин ще се гарантира синхрон в развитието на съдебната практика на Съда на ЕС и на Европейския съд по правата на човека.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За да могат гражданите да се възползват в пълна степен от Хартата на основните права на ЕС, институциите на ЕС и националните органи трябва да обяснят ясно кога е приложима тя и кога не е. Настоящият първи годишен доклад представлява първата конкретна стъпка на Комисията в тази насока.

Комисията ще представя такъв доклад всяка година, за да проследява постигнатия напредък по отношение на прилагането и спазването на Хартата и да осигурява безупречна репутация на ЕС в областта на основните права. Годишните доклади ще спомогнат за ефективното прилагане на Хартата чрез непрестанни и решителни усилия и в условията на прозрачност с участието на всички заинтересовани страни. Чрез тези доклади Комисията предвижда да създаде възможност за ежегоден обмен на гледни точки с Европейския парламент и със Съвета по отношение на прилагането на Хартата. През следващите години Комисията ще анализира поуките, които могат да бъдат извлечени в резултат на ефективното прилагане на Хартата, а също така и проблемните области, посочени от гражданите, и ще адаптира действията си в съответствие с тях.